

KURIK kurikan

Azkenean hemen da bigarren **KURI-Ka**, berandu eta, nahi bada, nekez, baina ez inondik inora be nagiz. Ezin genion lekeitiarrok ikaragarri kostatuta irabazi dugun berantiar ospeari huts egin. Urtekaria urtet'erdikaria bihurtu da eta hirugarren alea, lehenago esaten zen legez Jaungoikoak badaki Ama Birjinaren berri. Halanda

be, ikusiko dugu, etorri edo ekarriko dugu eta. Edozein modutan, artikulu hau bigarrenari buruz da.

Oraindino **KURIK**en berririk ez duenari –holakorik izan baleike, behintzat, bazterrotan-hiru-lau azalpentxu:

Hasteko eta garrantzitsuena. Ondarea, materiala eta inmateriala, ikertu, ezagutarazi, eta babestu nahi dugula. Oiek dira, ba, landuko ditugun gaiak.

Bigarrena. Halanda be, ez da gure asmoa, Kaiganeko san Pedoren irudiaren antzera, inori atzamarragaz esateko zer egin, ez eta beste inor bedeinkatzeko be. **KURIK** egiten dugunok historiagileak gara, errimeak akaso lehenagoko kontuetan, baina ez den-dena

dakigunak, ez eta gutxiagorik ere. Hori baino apalagoak gara, eta konformatzen garenak zenbaki bakoitza kontu jakingarriz beterik kaleratzean; seinale guk geuk be, asko edo gutxi, aldizkari hau betetzean ikasi egin dugula.

Ikasteak, baina, ez luke izan behar aspergarria, kontrara baino, eta gure ustea da ondare kontuen gainean zale asko dirala gure artean eta guzti oiei pozgarria egiten zaiela **KURIK**en argitaratzen ditugun artikuluak. Horregatik, irakurle zintzoak dituelako, gure aldizkariak begirunez egindakoa izan behar du. Halanda be, artikuluren bateri txantxa usaina hartzen badiozu, irakurle, aurretiaz barkamena eskatzeaz gain, esan orriotan ageri diren lan guztiek aukeratze-prozesu zorrotza gairiditu izan behar dutela, hegaluze freskoak, itsasoan harapatu eta arraindegian saldu bitartean, pasatu behar duenaren antzekoa, eusko labelaren parekoa.

Hirugarrena. Liburuetan, testuak beste dira garrantzitsuak irudiak, sasoi bateko egunkarietako artikuluak, dokumentuak eta oinak, horreetzek guztiak direlako sasoiaren sasoiara eroango gaituztenak. Honek guztiak ahalegin apur bat eskatzen du, baina merezi du.

Aurreko zenbakian, lehorreko kontuak nagusi, gutxi busti ginen. Aurtengoari kresala gehitu nahi izan diogu eta, irakurle, laster igarriko duzu itsasoa ageri dela orrialde guztietan. Bakailaoa izango da gure leitmotiva.

Euskal kostaldean ez dago herririk bere armarrarian balea ez duenik, baina ez dago bat bera ere bakailaoa erakusten duena. Honetan ez gara bereziak. Harro dio gure udaletxeko hormako idazkunak: *horrenda cete subject*, bale izugarriak menperatu zituen, baina barbarik be ez bakailaoaz. Halanda be, itsasoan igerian ibilitako arrainen batek munduan gosea kendu badu hori, zeresanik barik, bakailaoa izan da. Horregatik izan zen, eta da, horrenbeste esaten ez bada be, hain garrantzitsua. **KURIK** honetan bakailaoa omenduko dugu, itsaski eder honek gurean utzi dituen hainbat arrasto zure eskuetara, irakurle, aldizkari honen bidez ekarriz.

Gezurra ematen badu be, European aurkitu izan den bakailao arrastorik zaharrenak Lekeition topatu izan dira, Santa Katalinako ko-

ban. Bestalde, Aro Modernoan Ternuara joan ziren Bizkai-Gipuzkoetako euskaldunen artean lekeitiarrak lehenak izan ziren, lapurtarrak baino ez asko beranduago. Europarrek Ameriketa zapaldu eta gutxira urezandira joan ziren lekeitiar bakailao arrantzale haien ondoren, 400 urte geroago berriz ere Ternuara bueltatu zen lehen bakailaozaleko kapitaina gure artekoa zen. Ur hotzetako eta harrapatzen hain nekeza eta, akaso horregatik, hain jaki gozoa den bakailaoa, ez ete genuke balearen lekuan jarri behar?

Bakailaoak ez ditu gurean historian bakarrik utzi arrastoak, platerera ekartzen be jakin izan dute gure aurrekoek, andrek batez be. Horren lekuko Santi tabernako errezetak. Edozein modutan, bakailaoa baino nahiago baduzu, irakurle, bokarta edo atuna, ez arduratu horretarako be baduzu erantzuna-eta; kabanen gaineko artikulu mardula. Beraz, ON EGIN!

Itsasoa lehorrera be heltzen da, eta horren lekuko dira, esate baterako, talaiaik. Ba, Lekeitio izan ditugun itsasoa zelatatzeko lekuen barri jakin nahi baduzu, horra talaian eta talaieroen gaineko idatzia.

Zeinek ez ete du inoiz entzun edo abestu "Aeroplano bi pasa-ta bat itsasora jausi". Aldizkari honetan aeroplanoen historia arduratu gara eta argitu be egin dugu, bermeotarrek aipatzen dituzten lau hegazkinak topatu ez arren. Irakurri irakurle eta ikusiko duzu zer izan zen ha, argazki ikusgarriak tarteko.

Ondarrutarrekin, beti ondarrutarrekin, estropadak zirela eta izan genuen estropezu baten gaineko berri be irakurtzeko moduan zaude irakurle. Eta XIX. mendean egindako estropada horren ondorioz izandako okasinoiak hona badakarzkigu ez da inor haserretzeko izan, sasoi hareetan zelan bizi ziren erakusteko baino.

Aeroplanoaren argazkiari begira zer ikusiko eta, han atzean, etxe eder bat, orain urte asko sute batek hondoraino erre eta ezabatu zuena. Solanotarren Mendexako etxe hori ezagutzeko aukera ezin hobea da eskuarte duzuna.

KURIK honetan geure zilari beti begira egon barik, auzo herriei be zaitxo bat eskaini nahi diegu, baita beraneanteei ere, eta Lekeitio maite izan duten guztiei ere bai, honakoan Joaquín Valle Lersundiri.

Itsasoa aho-mihinean dugula, ezin sanpedroak eta sanjuanak aipatu barik utzi, eta jaion barruan, *kaxarranka*, *kilin-kala* eta emakumeen aurrekua. Guzti honetaz inork badaki, hori Iñaki Irigoien da; eta, Iñaki ezer bada, eskuzabala denez, jaion gainean idazteko eskatu genion, eta beraneante ilustre honek egin, ederto gainera.

KURIKen artearentzat eta artistentzat, alez ale, zenbakiz zenbaki, lekua izatea nahi dugu. Horregatik, bigarren zenbaki honetan datoz: XIX. mendeko musikoak, Markuesen txisteak, Zubiaurren katuak, gure lekei-

tiar idazle gazteen lantxoak, Karmele Garatea, Ainhoa Gojenola eta Olatz Martiartu, *gure txitxiñak*...

Ondarea ez da bakarrik iragana. Are gehiago, esango genuke gaur egunera ekarritako iragana dela eta bihar eta etzirako gorde behar den ondasuna. Horregatik, Eusko Jaurlaritzak Lea Ibarreko paisaia industrial babesteko eta zabaltzeko egin duen plana herriratzeko asmoz, proiektu horretan ibili den arkitektoari eskatu genion Jaurlaritzaren asmoak argitu diezagula. Honek egin, eta guk irakurleari eskaini.

Ondare historikoa maite dugunok zorionekoak gara Lekeitio ditugun artxiboak izanda. Zer esanik ez dokumentazio hau dagoena baino eskuragarriago jartzen denean. Lekeitio Udal Artxiboko agiri multzo bat horretan aditu den teknikari batek landu du eta lehen zegoena baino eskurago dugu orain. Horren berri guztia **KURIK**en, orrialde batzuk aurrerago.

Esan beharrik ez dago Txitxirri ez ziotela Pulitzerrik eman ez meritu faltarengatik, ez bada be aurkeztu ez zelako baino. Ikusi, bestela, bigarren garau honetako *etahalaizanbaten*. Benetan gertatu zena eta gertatu izan zitekeenaren arteko marra estuan dabilta Txitxirriren istorioak. Egia ala gezurra irakurleak asma dezala.

Amaitzeko, betiko atalak: Sagar lapurretan, Zazpi akatsak, Batean kale, bestean bale, Katuok erpe eta gehiago, Artxiboko kontuak, eta Liburuen aipamena edo erreseina.

Denetara, 192 orrialde irakurgarri! Honako zaparrik ez duzu, irakurle, erraz egingo.

Esker onak eta onenak hurrengoei; alfonbra gorria ahaztu zaigu, baina bihotz handi-handi bat aurkitu dugu:

Lekeitio Udal, the boss.

Artikulu egileak: Eduardo Berganza, Amaia Apraiz Sahagún, Pilar Valle Lersundi, Goretti Fariñas Egaña, Iñaki Irigoien, Sabin Salaberri, Koldo Leniz Ortuondo, Tere Osés eta Atabaka elkarteak.

Eskertu baita be José Manuel Matés Luque arkeologoa, hurrengorako utzi dugun Lazunarri buruzko lanagatik. XIX. mendeko aldizkarietan esaten zena gertatu zaigu artikulu hau ez argitaratzeko: "por exceso de originales"

Artistak: Joseba Markuerkiaga, Markues, txistosoak; Jon Zubiaur katugilea, eta gure etorkizuna: Karmele, Ainhoa eta Olatz. Eta —ia ahaztu dugu— Iñigo Zabala ondarrutarra baina amaginarreba lekeitiarra duena.

Euskara orraztu dutenak: Koldo Ruiz de Munain, Ibon Iturbe eta Iñaki Goiogana. **Zuzenak eurenak, Xakatsak geureak.**

Gehiago ere baditugu eskertzeko: Xabier Gezuraga, Juanita Zendoia, Iñaki Laka (aguazila), Dolores Txopitea, Miren Bengoetxea, Txakartegi-Arrinda familia (Bittor eta Mª Begoña neba-arrebak)...

Kopirraita. Ez daukagu ez dirurik, ez lukuru edo probetxu-asmorik. Zerbait txarto egin badugu kartzelara eraman beharko gaituzte. Edozein modutan, hau zuen kontu izango da eta ez gure kalterako, guk ezer gustuko badugu lo egitea da eta.